

УДК 340.113.1

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232438>

Г. С. Фединяк, канд. юрид. наук, доцент
Львівський національний університет імені І. Франка
Кафедра міжнародного права
вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна

ТЕРМІНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ ЗА УЧАСТЮ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ УГОД ПРО СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ)

Україна є учасницею багатьох міжнародних договорів. Серед них міжнародні двосторонні договори з питань соціального забезпечення. Як багатосторонні міжнародні договори, так і двосторонні міжнародні договори повинні бути якісними. Якість міжнародних договорів досягається серед іншого належним застосуванням законодавчої техніки. Законодавча техніка серед іншого охоплює використання належної термінології.

У цій статті на прикладі норм Угоди між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення від 7 липня 2009 р., Угоди між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян від 7 жовтня 1996 р. продемонстровано неправильне використання термінології при викладенні їх тексту.

Серед висновків: мова міжнародного договору за участю України повинна відповідати принципам науковості та загальнодоступності. Юридична термінологія не повинна підніматися загальновикористовуваними термінами. Термінологія міжнародного приватного права є обов'язковою для використання у міжнародних договорах, норми яких регулюють приватноправові відносини з іноземним елементом.

Ключові слова: міжнародне приватне право, міжнародна угода, міжнародний двосторонній договір, соціальне забезпечення, законодавча техніка, термінологія, приватноправові відносини, іноземний елемент.

Постановка проблеми. Сучасні держави не можуть співіснувати, не укладаючи значної кількості міжнародних договорів. Така активність держав зумовлюється, зокрема, міграцією населення, що часто супроводжується перетином кордонів. Серед міжнародних договорів для фізичних осіб важливе значення мають міжнародні двосторонні договори про соціальне забезпечення. Україна є учасницею таких договорів з деякими державами. Їх укладення дозволяє гарантувати громадянам України соціальне забезпечення на території іншої договірної держави. Правила, які встановлюють у міжнародних договорах, визначають майновий стан фізичної особи. Тому їх норми повинні бути сформульовані чітко, логічно, юридично грамотно. Більшість міжнародних двосторонніх угод відповідають вказаним вимогам. Проте тексти деяких з них потребують більш кваліфікованого викладу. Слід мати на увазі, що міжнародний договір є нормативним документом, який діє хоч би у двох договірних державах. Якісний текст міжнародного двостороннього договору за участю України засвідчує якість нормотворчого процесу в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Автор цієї публікації вже звертався до питання про якість нормативно-правових актів України, в тому числі міжнародних двосторонніх угод [1, с. 18–24; 2, с. 115–121]. Автором наводилися праці вчених, у яких більшою чи меншою мірою досліджувалися питання якості законодавства з точки зору законодавчої техніки. Йдеться про праці С. В. Плавича [3], Є. П. Євграфової [4], Ж. О. Дзейко [5], В. І. Риндюк [6], М. Швець [7] (Україна), А. Б. Венгрова (Росія) [8]. Це також праці Л. Л. Беседіної [9], А. В. Гончарова [10] (Україна). Однак якість текстів саме міжнародних договорів з питань соціального забезпечення потребує додаткового дослідження.

Метою статті є з'ясування можливості якісного викладу тексту міжнародних двосторонніх договорів за участю України з питань соціального забезпечення. В цій статті йдеться про недосконалість використання термінології в таких міжнародних договорах як Угода між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення від

7 липня 2009 р. (ратифікована Україною 21 грудня 2011 р.) [11; 12]; Угода між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян від 7 жовтня 1996 р. (ратифікована Законом України 17 грудня 1997 р.) [13; 14].

Метою написання статті є формулювання рекомендацій для покращення термінологічного викладу тексту міжнародних двосторонніх договорів за участю України, що містять норми приватного права, спрямовані на регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом, та й міжнародних договорів за участю України загалом.

Виклад основного матеріалу. В одній із попередніх публікацій автора цієї статті у висновку вказувалося, що мова актів цивільного законодавства й нормативно-правових актів, які є джерелом регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом, повинна відповідати принципам науковості та загальнодоступності. Зазначалося на недопустимості використання сленгу при застосуванні принципу науковості мови нормативно-правових актів. Стверджувалося, що загальнодоступності мови можна досягти, використовуючи загальноживані слова, уникаючи іноземних термінів, архаїзмів, неологізмів, незрозумілих словосполучень. Вказувалося також на необхідність уникнення надто розпливчатої та надто об'ємної термінології [1, с. 21]. Зазначені висновки повністю стосуються й вимог, що мають ставитися до термінології міжнародних договорів, а не тільки національного за походженням законодавства. Крім того термінологія міжнародного договору повинна задовольняти вимоги, що ставляться до термінології у іноземній державі. З рештою, зрозуміло, що кожна з договірних держав прагне укласти якісний, з огляду на термінологію, міжнародний договір. Якщо зі сторони вітчизняного нормотворця буде запропонований якісний виклад тексту міжнародного договору, нормотворці іноземної держави позитивно ставитимуться до такого тексту при його схваленні. Однак деякі міжнародні договори, з точки зору законодавчої техніки, потребують аналізу, а відтак виявлення недоліків у термінології цих договорів з тим, щоб, по-перше, усунути ці недоліки, по-друге, не допускати їх у майбутньому.

Прикладом використання невдалої, а іноді й невідповідної термінології є згадувана Угода між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення від 2009 р. В Угоді 62 рази використовується термін «інституція» у поєднанні з іншими термінами: «компетентна інституція», «інституція за місцем проживання», «інституція за місцем перебування» (див., наприклад, п. 1 ст. 1), «інституція-кредитор» (ч. 2 ст. 32 Угоди).

В аналізованому міжнародному договорі за участю України та Португалії зазначено: «(т) «Компетентна інституція» означає: і) стосовно України – інституцію або інституції, відповідальні за надання допомоги або пенсій згідно з законодавством, згаданим у підпункті «а» пункту 1 статті 4 цієї Угоди; іі) стосовно Португальської Республіки – інституцію, в якій відповідна особа є зареєстрованою на момент звернення за допомогою, або інституцію, від якої відповідна особа має право на допомогу або мала би право на допомогу, якщо би вона мешкала в Договірній Державі, де розташована ця інституція, або інституцію, визначену компетентним органом відповідної Сторони».

Терміни: «інститут», «інституційний» особливо активно почали використовуватися у наукових працях та навчально-методичних посібниках в Україні (та й інших державах СНД, Балтії) з кінця минулого століття, коли на теренах колишнього СРСР активізувалося вивчення права Європейських Співтовариств. Договір, яким засновано Європейське Співтовариство (Рим, 25 березня 1957 р.; теперішня назва українською мовою – Договір про заснування Європейської Спільноти), містить, зокрема, термінологію: «інститут», «інституційні положення» (див., наприклад, ч. 3 ст. 21; підр. 3 розд. VII) [15]. Тобто діяльність Парламенту, Європейського центрального банку, інших установ, названих інститутами у праві ЄС, регламентується положеннями, які в Договорі називаються інституційними. В контексті змісту норм цього Договору цілком правильною і виправданою у використанні може бути, скажімо, термінологія: «інституту Європейського валютного союзу».

Термін «інституція» є похідним від терміна «інститут». Новітні словники української мови уже містять цей термін, однак він не тлумачиться, тобто роз'яснення його змісту відсутнє [16, с. 264]. Проте у міжнародному приватному праві України, та й інших держав колишнього СРСР, термін «інституція» не застосовується. Натомість використовують терміни: «орган», «установа». Тому у вказаних нормах термін «інституція», у тих випадках, де йдеться про органи України, слід замінити, наприклад, на термін «орган». До того ж текст підп. і) п. 1 ст. 1 Угоди містить два терміни «інституція» (іменник в однині та множині), що є зайвим у тексті. Слід залишити тільки один термін. Таким чином текст норми матиме формулювання: «m) «Компетентний орган» означає: і) стосовно України – орган, відповідальний за надання допомоги або пенсій згідно з законодавством, згаданим у підпункті «а» пункту 1 статті 4 цієї Угоди;» і далі за текстом. Нормотворці Португалії вправі залишити запропоновану ними термінологію, хоча не виключено, що у зв'язку з пропозицією українських нормотворців змінити вказану термінологію, нормотворці Португалії також оберуть цю ж термінологію для позначення відповідних понять.

Якщо український нормотворець вважатиме за потрібне покращити аналізований міжнародний договір відповідно до зазначених пропозицій, то потребуватиме змін й чинна редакція підп. 1 ч. 1 ст. 1: «Компетентний орган» означає: і) стосовно України – спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики; ii) стосовно Португальської Республіки – член або члени Уряду чи будь-який відповідний орган, відповідальний за питання, зазначені у статті 4 цієї Угоди, на всій її території чи будь-якій її частині». У зазначеній нормі мова йде про центральні органи управління двох держав, які займаються питаннями соціального забезпечення, що визначені відповідно законодавством України та Португалії. Тому термінологію «компетентний орган» доцільно замінити термінологією: «компетентний орган центральної виконавчої влади». Цей термін відповідатиме національному законодавству обидвох держав.

Прикладом належного застосування аналізованої термінології є пункти 3 та 4 ч. 1 ст. 1 Угоди між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення від 18 травня 2012 р., яка ратифікована Законом України 5 вересня 2013 р. [17; 18] Вказані норми містять терміни: «компетентна установа», «установа зв'язку». В ст. 3 Угоди між Міністерством праці та соціальної політики України і Міністерством соціальної охорони і праці Литовської Республіки про порядок реалізації договору між Україною та Литовською Республікою про соціальне забезпечення від 9 грудня 2005 р. [19] також використано термінологію «компетентні установи».

Термінологію «інституція за місцем проживання» та «інституція за місцем перебування» підп. n) та o) п. 1 ч. 1 ст. 1 Угоди за участю України та Португалії слід замінити на термінологію: «компетентний орган за місцем проживання» й «компетентний орган за місцем перебування».

Відповідних змін потребують й інші норми, у яких використано термін «інституція».

У міжнародних договорах, що містять норми міжнародного приватного права, слід використовувати спеціальну термінологію цієї галузі права (інституту права). Тому, враховуючи усталену термінологію міжнародного приватного права України, термін «мешкає» слід замінити на термін «проживає», «розташований» – на термін «знаходиться» (підп. ii) п. 1) ч. 1 ст. 1 Угоди за участю України та Португалії). Адже у колізійних та матеріально-правових нормах міжнародного приватного права України використовується юридична термінологія: «місцепроживання» й «місцезнаходження». Використання загальноновживаних слів не означає заміну цими словами юридичної термінології.

Слід звернути увагу на неприпустимість використання терміна «схема» стосовно питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням. У аналізованому міжнародному двосторонньому договорі за участю України та Португалії термін «схема» використано 7 разів (див., зокрема, ст. 4 Угоди). Це, наприклад: «схема соціального забезпечення», «схема добровільної участі», «схема відшкодування збитків», «спеціальні схеми для державних службовців», «схема, що застосовується до допомоги». Навіть якщо ця термінологія була запропонована нормотворцями Португалії, заміна її на юридичну термінологію в Угоді,

викладеній українською мовою, цілком можлива. Так, у правовій системі України мова може йти про порядок розрахунків допомоги, пенсії тощо. Не слід підміняти юридичну (й бухгалтерську) термінологію «порядок розрахунку» терміном «схема», адже вони позначають різні поняття.

Не має юридичного змісту й термінологія: «схема відшкодування збитків» у підп. ііі), використана у п. б ч. 1 ст. 4 Угоди. Оскільки законодавству України невідома термінологія: «схема відшкодування збитків», то й не зрозуміло, що слід мати на увазі, прочитавши вказану частину норми: порядок розрахунків чи порядок відшкодування? Чи і те, й інше?

У ч. 2 ст. 4 Угоди за участю України та Португалії про соціальне забезпечення від 2009 р. зазначено: «Ця Угода також застосовується до всіх законів та інших нормативно-правових актів, які змінюють та доповнюють законодавство, зазначене у пункті 1 цієї статті». Проте нормативно-правовий акт (міжнародний договір, закон тощо) не може застосовуватися до інших нормативно-правових актів. Він застосовується до регулювання правовідносин. Можливо нормотворці бажали вказати на співвідношення аналізованого міжнародного договору з національним законодавством держав? Тоді норма потребує іншого викладу.

Існуюча редакція ч. 2 ст. 4 Угоди (її початок: «Ця Угода також застосовується до всіх законів та інших нормативно-правових актів, які ...») є калькою перекладу з іншої мови ч. 1 ст. 1 Європейської тимчасової угоди про соціальне забезпечення по старості, інвалідності та у разі втрати годувальника (ETS № 12) (Париж, 11 грудня 1953 р.). Стаття 1 цієї Тимчасової угоди починається словами: «Настоящее соглашение применяется ко всем законам и нормам в области социального обеспечения...» [20]. В цьому випадку не зовсім вдалий переклад з іншої мови, запозичений українськими нормотворцями, не є зразком для формулювання початку ч. 2 ст. 4 Угоди.

Загальнодоступність мови, якою слід викладати нормативно-правові акти, у тому числі міжнародні договори, не означає відступ від застосування наукової термінології. Так, у аналізованому міжнародному договорі за участю України та Португалії передбачено ст. 3 за назвою: «Рівне ставлення». У нормі йдеться про те, що згідно з положеннями цієї Угоди особи, згадані в Угоді (громадяни кожної з Договірних Держав, особи без громадянства чи біженці, які проживають на території однієї з Договірних Держав, члени їхніх сімей та їхні утриманці, а також особи, чий права набуто від цих осіб), які проживають на території однієї Договірної Держави, користуються допомогою, передбаченою відповідним законодавством, і мають обов'язки, передбачені відповідним законодавством, на таких саме умовах, що й громадяни цієї Договірної Держави. Тобто мова йде про застосування принципу рівності до певних категорій осіб. Принцип рівності використовується не тільки у міжнародному приватному праві, але й у інших галузях права. Ця усталена юридична термінологія не потребує заміни іншими термінами. Термінологія «принцип рівності» має певний юридичний зміст, який не співпадає зі змістом термінології «рівне ставлення». Тому назва ст. 3 Угоди за участю України та Португалії «Принцип рівності» замість існуючої назви була б цілком доречною та відповідає б принципам науковості мови й загальнодоступності.

Термінологію «рівне ставлення» доцільно замінити на термінологію «принцип рівності» й у преамбулі аналізованого міжнародного двостороннього договору.

Будь-який міжнародний договір, норми якого регулюють приватноправові відносини з іноземним елементом, містить термінологію міжнародного приватного права. Якщо договір укладається за участю двох чи більшої кількості держав, важливо, щоб термінологія задовольняла усі договірні сторони. Кожен міжнародний двосторонній договір за участю України укладається хоч би двома мовами. Як правило, це мови договірних держав. Можливим є вчинення договору й іншими мовами. Так, аналізована Угода між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення від 2009 р. укладена українською, португальською та англійською мовами. У ч. 3 ст. 39 Угоди зазначено: «Учинено у двох примірниках ... українською, португальською та англійською мовами, при цьому всі тексти є рівно офіційними. У разі виникнення розбіжностей у тлумаченні

українського та португальського текстів переважну силу матиме текст англійською мовою».

Таким чином, укладаючи текст міжнародного двостороннього договору, слід зважати не тільки на термінологію, яка використовується у праві договірних держав, але й на переклад цієї термінології. Тобто українські, португальські та англійські терміни вказаного договору повинні бути еквівалентні. Переклад не завжди має бути буквальним. Так, у ч. 3 ст. 27 Угоди зазначено: «Згідно з п. 1 й 2 співробітництво між компетентними органами або інституціями Договірних Держав також підпадає під дію чинних норм міжнародного права, а особові дані, які передаються, повинні бути адекватними, стосуватися справи й не повинні бути надмірними, що стосується відповідних цілей». У нормі є оціночне поняття «адекватний». В державах з романською основою права нормотворці прагнуть уникати оціночних понять, оскільки їх використання може зумовлювати виникнення спорів. Якщо уникнути оціночного поняття неможливо, застосовують їх роз'яснення. У праві України не використовується термінологія «адекватні особові дані». Вона неправильна й з лексичної точки зору. Тому термін «адекватний» слід замінити іншою термінологією. Термін «надмірний» є невдалим перекладом з іноземної термінології. В українському тексті міжнародного двостороннього договору його слід замінити на термін «зайвий».

Текст міжнародного договору, як і будь-якого нормативно-правового акту не повинен бути заплутаним чи поверховим. Він має бути повним, вичерпним і при цьому лаконічним. Тоді цей текст буде завершений. Наведена норма ст. 27 Угоди за участю України та Португалії закінчується словами: «...що стосується відповідних цілей». Виникають запитання: що слід розуміти під термінологією «відповідні цілі»? Йдеться про цілі, які стосуються матеріалів справи, наприклад, про призначення пенсії, допомоги, чи про цілі, визначені Угодою? Для того, щоб таких питань не виникало, норму слід доповнити словами: «цієї Угоди». Таким чином у наведеному випадку досягається завершеність викладу тексту норми.

Міжнародний договір, як і будь-який нормативно-правовий акт, не повинен бути перевантажений зайвою термінологією. Так ч. 1 ст. 1 згадуваної Угоди між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян від 1996 р. починається словами: «Нижченаведені терміни у цій Угоді мають такі значення: а) Законодавство...». Далі слідують роз'яснення восьми термінів. Зрозуміло, що ці терміни наводяться нижче, тому ч. 1 слід розпочати словами: «Наведені терміни у цій Угоді...» і далі за текстом або «Терміни у цій Угоді...» і далі за текстом. В преамбулі, яка складається з однієї фрази: «Україна і Королівство Іспанія ... домовились про нижченаведене» термін «нижченаведене» теж обтяжений частиною слова «нижче», а тому його слід замінити словом «таке». Речення отримає наступне формулювання: «Україна і Королівство Іспанія ... домовились про таке».

Терміни «вищевикладений», «вищезгаданий» (ст. 7 Угоди за участю України та Іспанії), «вищенаведений» (ст. 10 цієї ж Угоди) також потребують виправлення. Так, ст. 10 зазначеного міжнародного договору завершується ч. 6, що має наступну редакцію: «Вищенаведені положення цієї статті не поширюються на визначення соціальних пенсій Договірними Сторонами». Очевидно, що йдеться про частини 1–5 ст. 10 Угоди. Тож слово «вищенаведені» є зайвим. Достатнім буде формулювання: «Положення цієї статті не поширюються на ...» і далі за текстом.

Висновки і пропозиції. 1. Вимоги, які ставляться до термінологічного викладу міжнародних договорів такі ж як і вимоги, що ставляться до викладу національного законодавства. Крім того, пропонуючи ті чи інші терміни для тексту міжнародного договору, слід зважати на термінологію правової системи договірної держави та необхідність перекладу термінів на іноземну мову (з іноземної мови).

2. Не слід використовувати у міжнародних договорах за участю України, норми яких регулюють приватноправові відносини з іноземним елементом, термінологію, не притаманну міжнародному приватному праву України. Мова йде, зокрема, про терміни й тер-

мінологію: «інституція», «компетентна інституція», «інституція за місцем проживання», «інституція за місцем перебування», «інституція-кредитор».

3. Не слід підміняти юридичну (і не тільки юридичну) термінологію загальнозживаними термінами, як у випадку з термінами: «схема» та «порядок розрахунку».

4. У міжнародних договорах за участю України треба використовувати усталену в міжнародному приватному праві України юридичну термінологію, як то: «місце проживання», «місце знаходження», «проживає», «знаходиться», «принцип рівності».

5. Не слід переважувати текст норми міжнародного договору зайвими для її змісту словами чи частинами слів, зокрема, використовуючи один термін в одному реченні, наприклад, іменник в однині та множині, вказуючи на розміщення тексту, як то «нижче-наведений», «вищенаведений», «вищевикладений», «вищезгаданий».

6. Не завжди слід допускати буквальний переклад іншомовного тексту, оскільки це може спотворити юридичний зміст речення.

7. Текст норм міжнародного договору не повинен бути заплутаним, поверховим. Він має бути повним, вичерпним, лаконічним. Кожна норма має бути завершеною та відповідати меті міжнародного договору.

Список використаної літератури

1. Федіняк Г. С. Якість сучасного законодавства України, яке регулює приватноправові відносини. *Правова держава*. 2020. № 39. С. 18–24.
2. Федіняк Г. С. Відповідність назв структурних частин міжнародних двосторонніх договорів за участю України їх тексту (на прикладі угод про соціальне забезпечення). *Правова держава*. 2021. № 41. С. 115–121.
3. Плавич С. В. Правотворення, правотворчість та законотворчість: проблема співвідношення. *Держава і право: Зб. наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Вип. 35. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2007. С. 88–94.
4. Євграфова Є. П. Об'єктивність права: теоретико-прикладні засади: Дис. ... докт. юрид. наук. К., 2016. 180 с.
5. Дзейко Ж. О. Історіографія законодавчої техніки. *Держава і право*. 2010. Вип. 49. С. 28–34.
6. Риндок В. І. Законодавча техніка: Поняття, форми, види, реалізація в Україні. Дис. ... канд. юрид. наук. К., 2008. 194 с.
7. Швець М. Нова технологія законотворення. *Право України*. 2003. № 3. С. 3–4.
8. Венгеров А. Б. Теория государства и права: Учебник для юридических вузов. М., 2000. 503 с.
9. Беседіна Л. Л. Термінологія та визначення понять в нормативно-правових актах. *Інформація і право*. 2012. № 2 (5). С. 39–47.
10. Гончаров А. В. Аналіз дослідження міжнародного договору як джерела міжнародного права. *Молодий вчений*. 2016. № 4 (31). С. 616–620.
11. Угода між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення від 7 липня 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620_024#Text
12. Про ратифікацію Угоди між Україною та Португальською Республікою про соціальне забезпечення: Закон України від 21 грудня 2011 р. № 4209-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 30. Ст. 353.
13. Угода між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян від 7 жовтня 1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_161#Text
14. Про ратифікацію Угоди між Україною і Королівством Іспанія про соціальне забезпечення громадян: Закон України від 17 грудня 1997 р. № 741/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 16. Ст. 75.
15. Договір про заснування Європейської Спільноти від 25 березня 1957 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017.
16. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 896 с.
17. Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення від 18 травня 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_161#Text
18. Про ратифікацію Угоди між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення: Закон України від 5 вересня 2013 р. № 458-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-18#Text>
19. Угода між Міністерством праці та соціальної політики України і Міністерством соціальної охорони і праці Литовської Республіки про порядок реалізації договору між Україною та Литовською Республікою про соціальне забезпечення від 9 грудня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_054#Text
20. Европейское временное соглашение о социальном обеспечении по старости, инвалидности и потере кормильца (ETS № 12) от 11 декабря 1953 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_563#Text

References

1. Phedinyak H.S. (2020) Quality of modern legislation of Ukraine, that regulates private relationships. *Constitutional State*. № 39. P. 18–22. [in Ukrainian].
2. Phedinyak H.S. (2021) Correspondence of the names of the structural parts of international bilateral agreements with the participation of Ukraine to their text (on the example of agreements on social security). *Constitutional State*. № 41. P. 115–121. [in Ukrainian].
3. Plavich S.V. (2007) *Pravotvorenniya, pravotvorchist' ta zakonotvorchist'*: problema spivvidnoshennya. State and Law. Collection of scientific works. Legal and political sciences. Producing 35. K.: V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine. P. 88–94. [in Ukrainian].
4. Yevgrafova Ye. P. (2016) Objectivity of law: theoretical and practical foundations. Doctor's thesis. Kyiv: V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2016. 180 p. [in Ukrainian].
5. Dzeiko Zh. O. (2010) Historical description of legislative technique. *State and Law*. Issue 49. P. 28–34. [in Ukrainian].
6. Ryndyuk V.I. (2008) Legislative technique: concepts, forms, types, implementation in Ukraine. Dis. Candidate of Law, Kyiv, 194 p. [in Ukrainian].
7. Shvets M. (2003) New technology of lawmaking. *Law of Ukraine*. № 3. P. 3–4. [in Ukrainian].
8. Vengerov A.B. (2000) *Theory of the state and law: Textbook for legal institutions of higher learning*. M., 503 p. [in Russian].
9. Besedina L.L. (2012) Terminology and definition of concepts in normative legal acts. *Information and law*. № 2 (5). P. 39–47. [in Ukrainian].
10. Goncharov A.V. (2016) Analysis research international agreement as a source of international law. *Young Scientist*. № 4 (31). P. 616–620. [in Ukrainian].
11. Agreement between Ukraine and the Portuguese Republic on social security of 7 July 2009 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/620_024#Text [in Ukrainian].
12. On Ratification of the Agreement between Ukraine and the Portuguese Republic on Social Security (2011, December 21). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2012. № 30. 353. Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].
13. Agreement between Ukraine and the Kingdom of Spain on Social Security of Citizens of October 7, 1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_161#Text [in Ukrainian].
14. On Ratification of the Agreement between Ukraine and the Kingdom of Spain on Social Security of Citizens (1997, December 17). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1998. № 16. 75. Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].
15. Treaty establishing the European Community, March 25, 1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017 [in Ukrainian].
16. Large consolidated spelling dictionary of modern Ukrainian vocabulary. Compiler and editor-in-chief VT Busel. K.; Irpen: VTF “Perun”, 2003. 896 p. [in Ukrainian].
17. Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on social security of May 18, 2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_161#Text [in Ukrainian].
18. On Ratification of the Agreement between Ukraine and the Republic of Poland on Social Security: Law of Ukraine of September 5, 2013 № 458-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/458-18#Text> [in Ukrainian].
19. Agreement between the Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine and the Ministry of Social Protection and Labor of the Republic of Lithuania on the implementation of the Agreement between Ukraine and the Republic of Lithuania on social security of December 9, 2005 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440_054#Text [in Ukrainian].
20. Social Security Agreement for Old Age, Disability and Survivor of 11 December, 1953. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_563#Text [in Russian].

Стаття надійшла 15.04.2021 р.

Г. С. Фединяк, канд. юрид. наук, доцент
Львовский национальный университет имени И. Франко
Кафедра международного права
ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина

ТЕРМИНОЛОГИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДОГОВОРОВ С УЧАСТИЕМ УКРАИНЫ (НА ПРИМЕРЕ СОГЛАШЕНИЙ О СОЦИАЛЬНОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ)

Резюме

Украина является участницей многих международных договоров. Среди них международные двусторонние договоры по вопросам социального обеспечения. Как международные многосторонние договоры, так и международные двусторонние договоры должны быть качественными. Качество международных договоров достигается среди прочего надлежащим применением законодательной техники. Законодательная техника включает в себя и использование надлежащей терминологии.

В этой статье на примере норм Соглашения между Украиной и Португальской Республикой о социальном обеспечении от 7 июля 2009 г., Соглашения между Украиной и Королевством Испании о социальном обеспечении граждан от 7 октября 1996 г. продемонстрировано неправильное использование терминологии при изложении их текста. Нормы этих договоров нуждаются в новой редакции.

Среди выводов: язык международного договора с участием Украины должен отвечать принципам научности и общедоступности. Юридическая терминология не должна подменяться общеиспользуемыми терминами. Терминология международного частного права является обязательной для использования в международных договорах, нормы которых регулируют частноправовые отношения с иностранным элементом.

Ключевые слова: международное частное право, международное соглашение, международный двусторонний договор, социальное обеспечение, законодательная техника, терминология, частноправовые отношения, иностранный элемент.

H. S. Phedinyak, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
I. Franko National University of Lviv
the Department of International Law
Universitetska Str., 1, Lviv, 79000, Ukraine

TERMINOLOGY OF INTERNATIONAL AGREEMENTS WITH THE PARTICIPATION OF UKRAINE (ON THE EXAMPLE OF SOCIAL SECURITY AGREEMENTS)

Summary

Ukraine is a party to many international agreements. International bilateral agreements on social security are among them. These contracts, like any other, must be of good quality. The quality of international agreements is achieved through the use of legislative techniques. Legislative technique involves the correct use of terminology.

This article analyzes, in particular, the provisions of the Agreement between Ukraine and the Portuguese Republic on Social Security of 7 July 2009 and the Agreement between Ukraine and the Kingdom of Spain on Social Security of 7 October 1996 and demonstrates incorrect use of terminology in their text. The text of these international bilateral agreements needs to be changed.

Some of the conclusions: the language of the international agreement with the participation of Ukraine must comply with the principles of scientificity and publicity. Legal terminology should not be confused with commonly used terms. Terms of private international law are mandatory for use in international agreements involving Ukraine, the rules of which regulate private law relations with a foreign element. No need to use unnecessary words in the text of an international agreement. It is not always advisable to translate the foreign text of an international agreement literally. The text of an international agreement should not be confusing, superficial. It should be complete, comprehensive, and concise. Each norm must be completed and meet the objectives of the international agreement.

Key words: private international law, international agreement, international bilateral agreement, social security, legislative technique, terminology, private relationships, foreign element.